

Nr 1728**av herrar Norrby och Olof Johansson i Stockholm
om vidgad tillämplighet av lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen.**

Genom lagen den 31 maj 1974 om facklig förtroendemans ställning har förtroendemännen i arbetstagarorganisationer tillförsäkrats en tryggad ställning och goda möjligheter till facklig verksamhet. Därtill ger lagen de fackliga förtroendemännen och deras organisationer ekonomiska förmåner, bland annat enligt 6 och 7 §§ rätt till den ledighet som fordras för det fackliga uppdraget, och med bibehållna anställningsförmåner.

Emellertid har lagen kommit att begränsas till att gälla endast förtroendemen i arbetstagarorganisation som är bunden av kollektivavtal. Det sägs nämligen i 1 § 2 stycket att "med lokal arbetstagarorganisation avses i denna lag organisation, som på arbetsplatsen är eller brukar vara bunden av kollektivavtal".

Genom denna bestämmelse kommer de fria fackförbund som förvägrats rätt att teckna kollektivavtal att ställas utanför lagen, och deras förtroendemen kommer till följd därav att få sämre möjligheter att utöva facklig verksamhet för sina medlemmars räkning. Samtidigt blir dessa fria fackförbund berövade alla ekonomiska förmåner som lagen erbjuder förtroendemen i kollektivavtalsbundna fackförbund.

En sådan olikhet i behandling av skilda fackförbund synes icke vara i full överensstämmelse med den i svensk lagstiftning ledande principen om lika rättigheter för alla fackförbund. Inte minst inom arbetsrätten måste en sådan regel om lika ställning för alla arbetstagare, deras organisationer och förtroendemen noggrant iakttas.

När förslaget till ifrågavarande lag om facklig förtroendemans ställning var föremål för remissbehandling fäste de juridiska fakulteterna i Uppsala och Stockholm uppmärksamheten på att en lagstiftning i enlighet med förslaget skulle innebära ett kraftigt gynnande av de kollektivavtalsslutande organisationerna på de fria fackförbundens bekostnad. Sålunda framhöll den juridiska fakulteten vid Stockholms universitet i sitt yttrande bland annat följande:

Om förslaget har givits ett vidsträckt tillämpningsområde i det nyss nämnda avseendet är det å andra sidan anmärkningsvärt restriktivt i ett annat avseende. Lagförslaget gäller nämligen endast sådana förtroendemen som "erhållit sitt uppdrag av arbetstagarorganisation, som slutit kollektivavtal för arbetsplatsen eller, om sådant avtal icke finnes, av arbetstagarorganisation som brukar sluta kollektivavtal för branschen". Detta innebär, i beaktande

av den synnerligen förmånliga ställningen en facklig förtroendeman ges enligt förslaget, ett påfallande kraftigt gynnande av de etablerade organisationerna på de mindre, konkurrerande, organisationernas bekostnad.

Den juridiska fakulteten vid Uppsala universitet anförde i sitt yttrande samma principiella betänkligheter mot förslaget. Vidare framhöll denna fakultet att en sådan särbehandling av vissa fackförbund finge anses stå i mindre god överensstämmelse med grunderna för de regler om skydd utan åtskillnad för förenings- eller förhandlingsrätten, vilka finns intagna i av Sverige ratificerade internationella överenskommelser, som för övrigt omtalas i förarbetena till ifrågakvarande lagförslag. Ur yttrandet från fakulteten vid Uppsala universitet bör här återges följande:

Förslaget till lag om facklig förtroendemanns ställning på arbetsplatsen innehåller regler som skall ge sådan förtroendeman betydande rättigheter. Tillämpningsområdet föreslås emellertid bli snävt såtillvida att lagen inte skall gälla annan facklig förtroendeman än sådan som erhållit sitt uppdrag av s. k. etablerad organisation, dvs. arbetstagarorganisation som är bunden av kollektivavtal med arbetsgivaren för arbetsplatsen eller, om sådant avtal inte kommit till stånd, brukar sluta kollektivavtal för branschen. Fakulteten måste anmäla betänkligheter mot att lagen på detta sätt skall göra åtskillnad mellan olika kategorier av arbetstagarorganisationer. Med den föreslagna ordningen torde organisationer som är etablerade gynnas på ett så påtagligt sätt att konkurrerande, icke etablerade organisationer i många fall måste befaras få svårt att rekrytera och behålla medlemmar. Sådan särbehandling synes stå i mindre god överensstämmelse med grunderna för de regler om skydd utan åtskillnad för förenings- eller förhandlingsrätten vilka finns intagna i Sveriges ratificerade internationella överenskommelser som omtalas i utredningens betänkande.

De internationella bestämmelser, som fakulteten åsyftar, torde bl. a. gälla artiklarna 11 och 14 i Europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt artikel 5 och artikel 6 första delen punkt 6 i Europeiska stadgan den 18 oktober 1961. Även artikel 11 i ILO:s konvention nr 87 och artikel 4 i ILO:s konvention nr 98 samt artiklarna 1 och 2 i ILO:s konvention nr 111 slår fast att alla fackförbund skall åtnjuta förenings- och förhandlingsrätt utan åtskillnad.

Det bör även framhållas att lagen medfört en försämrad ställning i ekonomiskt avseende för de fria fackförbunden i jämförelse med vad som tidigare gällt. Kungörelsen den 7 juni 1972 (SFS 1972:448) om fackliga förtroendeman hos statsmyndigheter m. fl. gav nämligen samma förmåner i form av bidrag till hyra av lokal och telefonutgifter m. m. till alla fackförbund. Sedan kungörelsen upphört att gälla från den dag lagen den 31 maj 1974 trädde i kraft har de fria fackförbunden för arbetstagare i statens tjänst gått miste om de förmåner de tidigare åtnjutit.

Det är nödvändigt att göra lagen den 31 maj 1974 om facklig förtroendemanns ställning på arbetsplatsen tillämplig på alla fackförbund och deras

förtroendemän för att bringa vår lagstiftning i överensstämmelse med Sveriges åtaganden enligt de ovan angivna av vårt land godtagna konventionerna.

Med stöd av ovanstående hemställas

att riksdagen i skrivelse till regeringen anhåller om förslag till sådan ändring av 1 § 2 stycket i lagen den 31 maj 1974 om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen att lagen blir tillämplig på alla fackförbund.

Stockholm den 27 januari 1975

KARL-ERIC NORRBY (c)

OLOF JOHANSSON (c)
i Stockholm